

За повече информация свържете се със
Световна организация по интелектуална собственост

Адрес:
34, chemin des Colombettes
P.O. Box 18
CH-1211 Geneva 20
Switzerland

Телефон:
+41 22 338 91 11

Факс:
+41 22 733 54 28

e-mail:
wipo.mail@wipo.int

или координационния офис в Ню Йорк:

Адрес:
2, United Nations Plaza
Suite 2525
New York, N.Y. 10017
United States of America

Телефон:
+1 212 963 6813

Факс:
+1 212 963 4801

e-mail:
wipo@un.org

посетете уеб страницата на:
www.wipo.int

и поръчайте електронна книга на:
www.wipo.int/ebookshop

или SME отдела на:

Адрес:
34, chemin des Colombettes
P.O. Box 18
CH-1211 Geneva 20
Switzerland

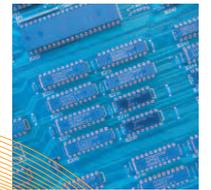
Факс:
+41 22 338 87 60

e-mail:
sme@wipo.int

уеб страница:
www.wipo.int/sme

Да изобретиш бъдещето

Въведение в патентите за
малките и средни предприятия

Предговор

Това е третата книга от поредицата ръководства „Интелектуалната собственост в бизнеса“. Вниманието е насочено към патентите, ключов елемент за извличане на максимална полза за компаниите от техните нови и иновационни идеи и технологични възможности. Управлението на научните ресурси, особено новите идеи и концепции, е от изключителна важност за възможността всяко предприятие да се променя, адаптира и да се възползва от новите възможности, като се конкурира в бързо променящата се бизнес среда.

В съвременната икономическа наука, патентната стратегия на иновативното предприятие трябва да бъде ключов фактор в тази бизнес стратегия. Това ръководство обяснява просто и нагледно бизнес ползите на патентната система за всички видове предприятия. Въпреки, че съветваме читателите да се консултират с патентен специалист, когато искат да потърсят закрила, да използват или да упражнят патентните си права, с това ръководство, те могат да получат необходимата практическа информация, за да разберат същността на патентната закрила и да могат да поставят правилните въпроси при консултацията си със съответния патентен специалист.

Насърчаваме малките и средни предприятия да използват това ръководство с оглед на това, да внедрят техните технологични и патентни стратегии в цялостната им бизнес, маркетингова или износна стратегия. СОИС е отворена за всякакви бъдещи препоръки с цел подобряване на ръководството, така че то да отговаря в голяма степен на новопоявилите се нужди на малките и средни предприятия по цял свят.

Версии с териториална насоченост могат да бъдат разработени със сътрудничеството на националните институции и местни партньори, които могат да се свържат със СОИС, за да им бъде предоставено копие от ръководството.

Камил Идрис
Изпълнителен директор,
СОИС

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Page
1. <u>Патенти</u>	3
2. <u>Как да получите патент</u>	16
3. <u>Патентоване в чужбина</u>	30
4. <u>Комерсиализиране на патентните технологии</u>	34
5. <u>Упражняване на патентните права</u>	39

1. Патенти

Какво представлява патентът?

Патентът удостоверява изключителното право, предоставено от държавата за изобретение, което е ново, притежава изобретателска стъпка и е промишлено приложимо.

Патентът предоставя на неговия притежател изключителното право да се противопостави, или да спре третите лица да създават, използват, предлагат за продажба, продават или внасят продукт или метод, основан на патентовано изобретение, без предварителното разрешение на неговия притежател. Патентът е мощно бизнес средство за компаниите да придобият монополни права върху нов продукт или метод, да завоюват стабилни пазарни позиции и да получат допълнителни доходи от лицензиране. Комплексни продукти (като камера, мобилен телефон, или кола) могат да съдържат в себе си няколко изобретения, които са защитени с няколко патента, които могат да са притежание на различни патентоприетатели.

Патентът се издава от националното патентно ведомство на страната или от регионалното патентно ведомство за група страни. Валиден е за ограничен период от време, обикновено за 20 години от датата на подаване на заявката за патент, в случай че, таксите за поддържане действието на патента са заплатени на време. Патентът е с териториално действие, ограничено от географските граници на съответната страна или регион.

В замяна, изключителното право, осигурено от патента, изисква от заявителя да ракрие изобретението си пред обществото, като осигури точно и пълно писмено описание на изобретението в заявката за патент. Издаденият патент, а в много страни и заявките за патенти стават общодостъпни чрез публикация в официалния бюлетин или официалните издания на съответното ведомство.

Отварачката за газирани напитки, измислена от аржентинските изобретатели Хюго Оливера, Роберто Кардон и Едуардо Фернандез са патентовани в повече от 20 страни. Продуктът е пуснат на световния пазар от компанията, основана от изобретателите под търговската марка Descorjet.

Корейският производител на моторни каски HJC притежава 42 патента в цял свят за иновативните си каски и се радва на огромен успех на износните пазари, където продава около 95% от продуктите си. Компанията реинвестира 10% от продажбите си в R&D и придава голямо значение на иновативния си дизайн като ключов фактор за успех в производството на каски.

Какво представлява изобретението?

На патентен жаргон, изобретението обикновено се дефинира като ново решение на техническа задача. Може да се отнася до създаването на изцяло ново устройство, продукт, метод или процес или просто да бъде подобрение на вече известен продукт или процес. Простото откриване на нещо, което вече съществува в природата, обикновено не се смята за изобретение. Необходимо е наличието на значителна степен човешки гений, творчество и изобретателност.

Силата на иновациите

Преценката на отликата между „изобретение“ и „иновация“ е много важна. Изобретението се отнася до техническо решение на технически проблем. Може да бъде иновативна идея, или да бъде под формата на работен модел или прототип. Иновацията се отнася до превръщане на изобретението в пазарен продукт или процес. Някои от основните причини компаниите да използват иновации са:

- Да подобрят производствения си процес, за да намалят разходите си и да увеличат производителността;
- Да въведат нови продукти, които да отговарят на нуждите на потребителите;
- Да запазят конкурентното си предимство и/или да разширят пазарния си дял;

Въпреки, че повечето съвременни изобретения са резултат от значителни усилия и дългосрочни инвестиции в проучвания и разработки (R&D), много прости и не изискващи големи средства технически подобрения са осигурили значителни приходи и облаги на техните изобретатели или компании.

- Да са сигурни, че технологиите им са разработени, за да отговарят на настоящите и новопоявяващите се нужди на бизнеса и клиентите им;
- Да предотвратят технологичната зависимост от технологиите на другите компании.

Съвременната икономика, управлението на иновациите в компаниите изисква добро познание на патентната система, с цел да се осигури извличане на максималните ползи от собствения иновативен и творчески капацитет, да се установи надеждно партньорство с други патентоприетатели и да се избегне неразрешеното използване на чужди технологии. За разлика от миналото, много съвременни технологии са комплексни и са основани на няколко патентовани изобретения, които може да принадлежат на различни патентоприетатели.

Защо трябва да патентовате вашите изобретения?

Сравнително краткият жизнен цикъл на продуктите и засилената конкуренция поставят огромен натиск върху предприятията и възможностите пред тях са или да предложат нови иновативни решения, или да се сдобият с такива от други компании, така че да успеят да останат конкурентноспособни на местните и международните пазари. Изключителните права, предоставени от патента, могат да бъдат решителни за просперитета на иновативните компании в предизвикателната, рискована и динамична бизнес среда. Основните причини за патентоване на изобретения са:

- **Силна пазарна позиция и конкурентно предимство.** Патентът осигурява на притежателя му изключителното право да забрани или спре трети лица да използват патентованото изобретение за търговски цели, като по този начин намаляват несигурността, риска и конкуренцията от тези лица и имитаторите. Ако вашата компания притежава или получи разрешение да използва ценно патентовано изобретение, има възможност да създаде своеобразна пазарна бариера за конкурентите по отношение на същите изобретения. Това би спомогнало да се превърне в превъзходен участник на съответните пазари.
- **По-висока печалба и възвръщане на инвестициите.** Ако компанията ви е инвестирала значително време и средства за проучвания и разработки, патентната закрила на крайните изобретения би помогнала за възстановяване на

разходите и придобиване на по-висока възвращаемост на инвестициите.

- **Допълнителни приходи от лицензиране или прехвърляне на собствеността върху патента.** Като патентоприетател, можете да лицензирате вашите права върху изобретението на трети лица срещу възнаграждение под формата на еднократно плащане или под формата на роялти, като си осигурите допълнителни приходи за компанията. Продажбата (прехвърлянето) на патентни права представлява прехвърляне на собственост, докато лицензирането представлява само разрешение за използване на лицензираното изобретение при определени условия.
- **Достъп до технологии чрез крос-лицензия.** Ако вашата компания проявява интерес към технология на друга компания, бихте могли да използвате собствените си патенти за договаряне на крос-лицензия, по силата на която както вашата компания, така и чуждата могат да използват един или повече от патентите на другата при определени условия, договорени в споразумението за крос-лицензия.
- **Достъп до нови пазари.** Лицензирането на патенти (дори висящите заявки за патентни) на трети лица осигурява достъп до нови пазари, които в противен случай са недостижими. За да се постигне това, изобретението трябва да бъде защитено на територията на съответния чужд пазар(и).

- **Намалява риска от нарушения.** С придобиването на патентна закрила, имате възможност да попречите на трети лица да патентоват същото изобретение и също така да намалите възможността за нарушение на патентните ви права, когато използват продуктите ви с търговска цел. Въпреки, че патентът сам по себе си не предоставя „свобода на използване“, той се оказва пречка за трети лица да регистрират същото или подобно изобретение и предоставя основателни доказателства да се смята, че изобретението ви е ново и съществено различно от „предходното състояние на техниката“ (повече за ”предходното състояние на техниката“ на страница 12).

- **Повишава възможността за получаване на суми и/или набиране на средства при наличие на значителен интерес към изобретението.**

Притежаването на патент (или лиценз за използване на чужд патент) може да повиши възможността за увеличаването на средствата, необходими за пускане на продукта на пазара. В някои области (като биотехнологиите), често е необходимо наличието на силно портфолио от патенти, за да се привлечат евентуални спонсори.

- **Мощно средство, за да се предприемат действия срещу имитатори и трети лица, използващи изобретението свободно.** За да може да се упражни ефективно изключителното право, произтичащо от патента, в някои случаи е необходимо да се водят съдебни процеси, или да се уведомят третите лица, че нарушават вашите патентни

права. Притежаването на патент значително увеличава възможността за успешни правни действия срещу имитаторите на защитено изобретение.

- **Създаване на положителен имидж на вашата компания.** Бизнес партньорите, инвеститорите, акционерите и потребителите могат да възприемат вашите патенти като израз на високото ниво на експертиза, специализация и технологичен капацитет на вашата компания. Това може да се окаже полезно за набирането на средства, привличането на бизнес партньори и увеличаването на пазарната стойност и имиджа на компанията. Някои компании споменават или изброяват своите патенти в рекламите си, за да си изградят имидж на иновативна компания в обществото.

Патент № US2002137433 представлява иновативно, награждено техническо решение за пробиване на дупка в стъкло или керамика, патентовано от перуанския изобретател Видал Мартина и му позволява директно да предостави продукта за търговско използване, както и да получи роялти от лицензирането на изобретението.

Какви правни средства съществуват за защита на вашите прогукти?

Това ръководство фокусира вниманието си върху патентите. В зависимост от конкретния продукт, съществуват много други права на интелектуална собственост, подходящи за закрилата на различни характеристики на иновационния продукт. Те включват:

- **Полезни модели** (известни още като малки патенти, краткосрочни патенти или иновационни патенти). В някои страни, някои видове малки изобретения или малки адаптации на съществуващи патенти са защитими като полезни модели (виж стр. 10).
- **Търговски тайни.** Конфиденциалната бизнес информация може да се ползва със закрила като търговска тайна дотолкова, доколкото:
  - Не е общоизвестна за трети лица, работещи с този вид информация;
  - Притежава търговска стойност, поради това, че е тайна;
  - Предприети са съществени мерки от нейния притежател за опазването ѝ в тайна (например, ограничаването на достъпа до подобна информация на основата на „необходимо да се знае“ и подписването на споразумения за конфиденциалност) (виж стр. 9).
- **Промишлени дизайни.** Изключителността върху декоративния или естетически вид на продукт може да се придобие чрез

закрила като промишлен дизайн, в някои страни, известен като „дизайн патент“.

- **Търговски марки.** Закрилата с търговски марки осигурява изключителни права върху отличителните знаци, използвани за отличаване на продуктите на една компания от тези на друга.
- **Авторски и сродни на тях права.** Оригинални литературни и артистични творби могат да се защитят с авторско или сродни на него права. Авторскоправната закрила се отнася до голяма гама от произведения, включително и компютърните програми.
- **Нови сортове растения.** В много страни, новите породи животни или новите сортове растения, които отговарят на изискванията за новост, отличителност, неизменност и стабилност и са означени с подходящи наименования, могат да получат закрила под формата на „права върху нови сортове растения и породи животни“. За повече информация за закрилата на новите сортове растения виж www.upov.int.
- **Топографии на интегрални схеми.** Можете да получите закрила на топография на интегрална схема, използвана в микрочипове и полупроводникови чипове. Тази закрила може да се разпростре също до крайния продукт, носещ в себе си закриляната топология.

Ако едно изобретение е патентоспособно, винаги ли е най-добре да се защити с патент?

Не винаги. Ако едно изобретение е патентоспособно, не е необходимо винаги да бъде част от търговско осъществима технология или продукт. Следователно, внимателната оценка на предимствата и недостатъците, както и анализът на алтернативите са изключително важни преди попълването на заявката за патент. Патентната закрила може да бъде доста скъпа и трудна за получаване, поддържане и прилагане. Попълването или непопълването на заявка за патент е само и единствено бизнес решение. Може преди всичко, да е основано на възможността за придобиване на закрила, предотвратяваща използването на патентованото изобретение с търговски цели, която е възможно да осигури значителни ползи от евентуално бизнес използване.

Фактори, които следва да се вземат предвид при преценка, дали да се подаде, или не, заявка за патент:

- Има ли пазар за изобретението?
- Какви са алтернативите на вашето изобретение и как се сравняват с него?
- Дали изобретението се използва за усъвършенстване на съществуващ или за развитието на нов продукт? Ако е така, в унисон ли е с бизнес-стратегията на компанията?
- Съществуват ли потенциални лицензополучатели или инвеститори, които биха искали да подпомогнат пускането на изобретението на пазара?

- Колко ценно би било изобретението за вашия бизнес и конкуренти?
- Лесно достижимо ли е изобретението чрез „обратен инженеринг“ от вашия продукт или чрез обикновено „инженерно проектиране“?
- До каква степен е възможно третите лица, особено конкурентите ви, да изобретят и патентоват, това което вие вече сте изобретили?
- Очакваните печалби от изключителната позиция на пазара оправдават ли разходите по патентоването? (виж стр. 20 за разходи по патентоване)
- Кои аспекти на изобретението могат да бъдат защитени с един или повече патенти, какъв би бил обхватът на тази закрила и може ли те да осигурят в същото време надеждна търговска закрила?
- Лесно ли е установяването на нарушение на патентни права и готови ли сте да инвестирате време и финансови средства за упражняване на тези права?

През 1994 г., стартираща австралийска компания IPL Corporation подава заявка за полезен модел за първия си продукт – съд с уникален дизайн, при който иглите за взимане на кръв се отдръпват сами с отдръпването от донора. Полезният модел по-късно е регистриран като патент. Продуктът, предлаган за търговско използване под марката Dopocare бележи огромен успех на местните и чужди пазари и получава престижни награди за дизайна си..

Патентоване на изобретението срещу запазването му като търговска тайна

Ако изобретението ви отговаря на изискванията за патентоспособност (виж стр. 10), вашата компания ви е изправена пред избор: да запази изобретението като търговска тайна, да го патентова или да се увери, че никой друг не би могъл да го патентова като го разкрие (известно като **отбранителна публикация**) и по този начин си осигурява място в „общественото пространство“.

В зависимост от правната система в страната ви, закрилата на търговската тайна може да се осигури по Закона за нелоялната конкуренция, от специфични клаузи в един или повече закони, от Закона за защита на класифицираната информация, чрез отделни споразумения за конфиденциалност със служители, консултанти, потребители и бизнес партньори, или комбинация от горепосочените средства.

Предимства на закрилата на изобретението като търговска тайна:

- Не се изискват разходи по регистрация;
- Не е необходимо разкриване или регистрация на изобретението с участие на патентното ведомство и така то не се публикува;
- Предоставената закрила не е ограничена по време;
- Закрилата има незабавен ефект.

Недостатъци при закрилата на изобретението като търговска тайна:

- Ако изобретението е въплътено в иновативен продукт, третите лица могат да достигнат до него чрез „обратен инженеринг“, да открият „тайната“ и да се възползват от достигнатото познание;
- Закрилата на изобретението като търговска тайна е ефективна само срещу неправомерното придобиване, използване или разкриване на конфиденциална информация;
- Ако тайната се разкрие публично, тогава всеки, който достигне до нея може да я използва свободно и без ограничения;
- Трудно е упражняването на правата на търговска тайна, тъй като нивото на закрила е значително по-ниско от това на патентите;
- Търговската тайна може да се патентова от трети лица, които независимо са разработили същото изобретение по законен начин.

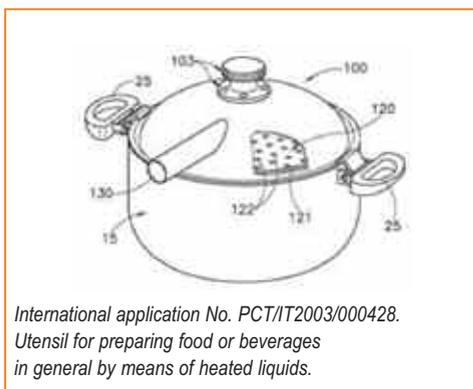
Въпреки че, търговската тайна и патентите се възприемат като алтернативни начини на закрила на изобретенията, те често се използват като взаимодопълващи. Това е така, защото патентните заявки обикновено пазят в тайна изобретенията, докато те не бъдат публикувани от Патентното ведомство. Нещо повече, много ценни ноу-хау знания за това, как да се използва ефективно патентовано изобретение, често се защитават като търговска тайна.

Какво може да се патентова?

За да получи патентна закрила, изобретението трябва да отговаря на няколко изисквания. Най-общо казано, заявеното изобретение трябва да:

- Се отнася до **патентно защитим обект** (стр. 11)
- Е **ново** (изискване за новост) (стр. 12);
- **Притежава изобретателска стъпка** (изискване за неочевидност) (стр. 12);
- Е **промишлено приложимо** (изискване за полезност) (стр. 13);
- Е **разкрито ясно и пълно** в патентното описание (изискване за разкриване) (стр. 13).

Най-добрият начин за разбиране на посочените изисквания е да се изучава какво е патентовано досега от други лица в техническата област, в която и вие имате интерес. За тази цел, можете да проверите базите данни с патенти (повече информация за патентните бази данни на страници 16 и 17).

Полезни модели

Някои от характеристиките на полезните модели са:

- Условието за предоставяне на закрила на полезни модели, не са толкова строги. По отношение на изискването за „изобретателска стъпка“, те може да са по-ниски или изобщо да липсват.
- Процедурата по регистрация на полезен модел е много по-бърза и проста, отколкото тази за патент.
- Таксите за придобиване и поддържане са много по-ниски от тези за патентите.

- Максималната продължителност на закрилата на полезния модел обикновено е с по-кратък срок от тази, предоставяна на патентите.
- В някои страни, полесните модели могат да бъдат ограничени само до определени технологични области и да се предоставят само за продукти (не и за процеси).
- В повечето случаи, заявката за патент може да се трансформира в заявка за полезен модел при спазване на определени законови изисквания.

Какви обекти подлежат на патентоване?

В повечето национални или регионални патентни закони, обектите, които подлежат на патентоване се дефинират на принципа на изключването, а именно, изготвя се списък с това, което не може да се патентова. Въпреки че съществуват съществени разлики в различните законодателства, следващите примери най-общо илюстрират обектите, които са изключени от патентна закрила:

- Открития и научни теории;
- Резултати от художествено творчество;
- Схеми, правила и методи за

интелектуална дейност;

- Откриване на вещества, съществуващи в природата в естествения си вид;
- Изобретения, които противоречат на общественения ред, добрите нрави и общественото здраве;
- Диагностични, терапевтични и хирургически методи за лечение на хора или животни;
- Растения и животни, различни от микроорганизми, и биологични процеси за производство на растения или животни, различни от небиологични и микробиологични процеси;
- Компютърни програми.

Защита на компютърен софтуер

В някои страни, математическите алгоритми, които са основата на подобрената функционалност на компютърния софтуер, могат да бъдат защитени с **патенти**, докато в други страни те са изрично изключени от закрила като **непатентоспособни**. В някои от страните, където компютърните програми са изрично изключени от закрила, изобретенията свързани със софтуерни решения, могат да получат патентна закрила в случай, че софтуерът има **технически принос** към състоянието на техниката. За повече информация по отношение на патентоспособността на компютърните програми, съгласно даденото национално законодателство, следва да се обърнете към съответното национално или регионално

патентно ведомство. (виж Приложение 1 за списък на уеб сайтовете на патентните ведомства).

В повечето страни обектовият и основният (source code) код на компютърните програми могат да бъдат защитени по закона за **авторското право**. Авторско-правната закрила не изисква регистрация, но такава е възможна и препоръчителна в някои страни. Този вид закрила е по-ограничена по обхват от патентноправната закрила, тъй като покрива само изразяването на идеята, а не самата идея. Много компании защитават обектовия код на компютърните си програми с авторско право, докато основният код се пази като **търговска тайна**.

Как се преценява дали едно изобретение е ново?

Едно изобретение е ново, ако не е част от състоянието на техниката. Най-общо казано, състоянието на техниката се отнася до всяко техническо познание от съответната област, станало общодостъпно където и да е по света преди датата на първото подаване на заявката за патент на съответното изобретение. Тук се включват *inter alia* патентните, заявките за патенти и непатентната литература от всякакъв вид.

Дефиницията за състоянието на техниката е различна за различните страни. В много страни, всяка информация, разкрита на публиката където и да е по света, в писмена или устна форма, чрез представяне или публично използване представлява състоянието на техниката. Следователно, най-общо казано, публикуването на изобретение в научно издание, представянето му на конференция, търговското му използване или включването му в каталога на компанията, представляват действия, които биха нарушили новостта на изобретението и биха го направили непатентоспособно. Много важно е, да се предотврати случайното разкриване на изобретението преди попълването на заявката за патент. Използването на патентен представител често е от изключителна важност за точното определяне на това какво е включено в състоянието на техниката досега. Състоянието на техниката, често включва „скрито състояние на техниката“ като висящи, непубликувани патентни заявки, които следва да се публикуват на по-късен етап.

Кога се смята, че дадено изобретение притежава „изобретателска стъпка“?

Едно изобретение се смята, че притежава „изобретателска стъпка“ (или е **неочевидно**), когато вземайки предвид състоянието на техниката, изобретението не произлиза по очевиден начин за човека - специалист в тази област. Изискването за неочевидност се установява, за да се осигури предоставянето на патенти само за наистина творчески и изобретателни постижения, а не за разработки, до които човек с обичайни познания може да достигне, използвайки съществуващото до момента.

Няколко примера, за това какво не се смята за изобретателско решение, са предоставени от съдебните решения в някои страни, а именно: промяна в размера; превръщането на продукта в преносим; разместване на части; промяна в материалите; или просто заместване на някои части с техни еквиваленти.

Патентоването на антибиотика азинхромидин на Хърватската компания Pliva донесе печалба от милиони долари за последното десетилетие. Патентът става основа за успешни лицензионни споразумения с голям брой чуждестранни фармацевтични компании.

Какво се има предвид под „промишлена приложимост“?

За да бъде патентоспособно едно изобретение, то трябва да бъде способно за използване за промишлени или бизнес цели. Едно изобретение не може да бъде просто теоретичен феномен, трябва да бъде приложимо и да носи практически ползи. Терминът „промишлен“ тук се използва в широк смисъл, като нещо различно от чисто интелектуална или естетическа дейност и включва, например, селското стопанство. В някои страни, критерият промишлена възпроизводимост е заменен с **полезност**. Изискването за полезност е изключително важно при патентоването на генетична последователност, при която полезността не може да бъде известна по време на попълване на заявката.

Патентни в областта на живата наука

През последните години, се наблюдава значително увеличаване на броя на патентите в областта на живата наука (особено биотехнологиите) и се появяват значителни различия в страните по отношение на това какво може да се защити. Почти всички страни позволяват патентоването на изобретения, включващи **микроорганизми** и изискват депозитирането на проба от тях в специална депозитарна банка, когато той още не е обществено достъпен и няма как да се опише напълно по друг начин. Много страни изключват растенията и животните от патентоспособните обекти, но позволяват патентоването на биологичните

Какво представлява изискването за разкриване на изобретението?

Според националните законодателства в повечето страни, **патентната заявка трябва да разкрива изобретението** максимално ясно и точно, за да може то да се осъществи от специалиста в областта. В някои страни, патентното законодателство изисква изобретателят да разкрие „**best mode**“ (по най-добрия начин) за осъществяването на изобретението. За патентите, включващи микроорганизми, много страни изискват тези микроорганизми да се депозират в специални **депозитарни банки**.

материали, които са изчистени и изолирани от тяхната естествена среда или произведени в следствие на технически процес. Националното законодателство може също да изброи някои изобретения, които не могат да бъдат патентовани, като методите за клониране на хора или измененията на генетичната идентичност на човешки същества.

В зависимост от отделната страна, **новите сортове растения** се защитават чрез нормите на патентната система, чрез специален Закон за новите сортове растения (виж www.upov.int за повече информация) или чрез комбинация от двете.

Какви права се предоставят с патентите?

Патентът гарантира на притежателя си правото да забрани на всяко трето лице да използва изобретението с търговски цели. Това включва правото да се забрани на трети лица да създават, използват, предлагат за продажба, продават или внасят продукт или метод, основан на патентовано изобретение, без разрешение на неговия притежател.

Важно е да се отбележи, че патентът не предоставя на притежателя му „свободата на използване“ или право да използва технологията защитена с патента, а само правото да изключи от използването третите лица. Въпреки че това е на пръв поглед малка забележка, тя е много важна за разбиране на патентната система и как множеството патенти в нея си взаимодействат. Всъщност, патентите на трети лица може да се припокриват, съдържат или допълват вашия собствен патент. Следователно, може да се наложи да се сдобиете с лиценз за използване на изобретението на трето лице, за да можете да използвате с търговски цели своя собствен патент или да сключите с него крос-лицензия.

Също така при някои изобретения (като фармацевтични средства), за да се използват с търговски цели, се изискват някои разрешителни (одобрение от съответния регулаторен орган).

Кой е изобретател и кой е притежател на правата върху патент?

Лицето, създало изобретението е изобретател, докато лицето (или компанията), подала заявката за патент е заявител-притежател на патента. Въпреки че в някои случаи изобретателят и заявителят съвпадат, доста често те са различни лица. Заявител често е компания или изследователски институт, които са работодател на изобретателя. По-нататъшният анализ се натъква на следните обстоятелства:

- **Служебни изобретения.** В много държави, изобретенията, създадени при трудово правоотношение, автоматично се прехвърлят на работодателя. В други, това е така, само ако това е изрично упоменато в трудовия договор. В някои случаи (т.е. когато няма трудово правоотношение) изобретателят може да запази правото да използва изобретението си, докато на работодателя е предоставено неизключителното право да използва изобретението за свои собствени нужди (така наречените „shop rights“). Важно е да се запознаете добре със специфичното законодателство във вашата страна и да се уверите, че трудовите договори са в съответствие с разпоредбите за собствеността върху служебните изобретения, за да се избегнат бъдещи спорове.

- **Независими предприемачи.** В повечето страни, независимите предприемачи, назначени от компаниите, за да създадат нов продукт или метод, притежават всички права върху това изобретение, освен ако не е договорено друго. Това означава, че ако предприемачът няма писмено споразумение с компанията, с което прехвърля правата върху изобретението на тази компания, най-общо казано, компанията няма никакви права върху разработеното изобретение, дори и ако е заплатила за това.
- **Съизобретатели.** Когато повече от едно лице допринасят по специфичен начин за създаване или реализация на изобретението, те трябва да се приемат

като съизобретатели и да се споменават като такива в заявката за патент. Ако съизобретателите съвпадат със заявителите, патентът се издава на всички тях съвместно.

- **Съпритежатели.** Различните страни и институции имат различни правила по отношение на използването и упражняването на патентните права, когато патентите притежание на повече от една компания или едно лице. В някои случаи, един съпритежател не може да предостави лицензия за използване на патента, нито може да се противопостави на нарушаването му от трети лица, без съгласието на останалите съпритежатели.

Накрай, въпроси за проверка

- **Добре ли е да патентовате изобретението си?** Вземайки предвид предимствата на патентната закрила, алтернативните варианти (търговската тайна, полезен модел и др.), следва да се направи анализ на разходите и ползите. Пречетете повече за патентоването в следващите раздели и се уверете, че сте добре информирани за вземането на вашето решение.
- **Патентоспособно ли е изобретението ви?** Имайки предвид изискванията за

патентоспособност, проверете кои обекти са патентоспособни във вашата страна и предприемете действия за проучване на състоянието на техниката (виж следващите раздели).

- **Уверете се, че сте създали патентно чисти изобретения,** че правоотношенията между компанията, служителите ѝ, и всяко трето лице, участвало чрез финансиране или технически средства в създаването на изобретението са ясно уредени.

2. Как да се получите патент

От къде да започнете?

Обикновено първата крачка е да се направи **проучване за състоянието на техниката**. Над 40 милиона патентни са издадени по цял свят, както и са направени милиони патентни публикации, които са потенциалното състояние на техниката и биха могли да се противопоставят на вашата патентна заявка. Съществува сериозен риск някои елементи, или комбинация от тях, да опорочат новостта и неочевидността на вашето изобретение и следователно да го направят непатентоспособно.

Предварителното проучване на състоянието на техниката може да ви предпази от загуба на пари за заявка на патент, в случай че проучването разкрие предишно състояние на техниката, което е способно да попречи на патентоването на вашето изобретение.

Проучването на състоянието на техниката трябва да се разпростре до цялата релевантна непатентна информация, включително технически и научни списания, учебници, публикации от конференции, тезиси, уеб сайтове, брошури на компании, търговски публикации и статии във вестници.

Патентната информация е **единствен по рода си източник на класифицирана техническа информация**, която е от голямо значение за компаниите при стратегическото им бизнес-планиране. Повечето значими изобретения са разкрити пред публика едва когато се публикува патента или патентната заявка. Следователно, патентите и публикуваните патентни заявки са средство за осведомяване за последните изследвания и иновации и то, често, дълго време преди съответния иновационен продукт да се появи на пазара. Патентните проучвания следва да са съществена част от стратегията за проучвания и развитие на всяка компания.

Важността на проучването на патентните бази данни

Освен проверяването дали едно изобретение е патентоспособно, навременното и ефективно проучване на патентните бази-данни може да осигури много полезна информация и сведения за:

- Действия по проучване и разработки на настоящи и бъдещи конкуренти;
- Настоящи тенденции в определена технологична област;
- Технологии за лицензиране;

- Потенциални доставчици, бизнес партньори, или източници за проучване;
- Възможни пазарни ниши в страната и чужбина;
- Относителни патенти на трети лица, необходими да се уверим, че нашият продукт не нарушава техните права („свобода на действие“);
- Относителни патенти, чиито срок на закрила е изтекъл и технологии, които вече са общодостъпни за използване;
- Възможни нови разработки, основаващи се на съществуващи технологии.

Как и къде можете да направите проучване на състоянието на техниката?

Патентите и патентните заявки, публикувани от различните патентни ведомства са достъпни он-лайн, като по този начин улесняват извършването на подобни проучвания. Списъкът на патентните ведомства, които предоставят свободен достъп до патентните си бази данни он-лайн може да се намери на:

www.wipo.int/ipdl/en/resources/linkd.jsp.

В допълнение, повечето патентни ведомства предлагат услугата патентни проучвания срещу заплащане.

Въпреки че достъпът до патентната информация е доста лесен чрез интернет, не е толкова просто да се извърши висококачествено патентно проучване. Патентният жаргон често е сложен и

неразбираем и професионалното търсене изисква значителни познания и опит в областта. Въпреки че предварителните проучвания могат да се извършат през свободните он-лайн патентни бази данни, повечето компании, нуждаещи се от патентна информация за взимане на ключови бизнес решения (дали да подадат заявка за патент или не), обикновено възлагат това на патентни специалисти и/или използват усъвършенствани търговски бази-данни.

Проучване за състоянието на техниката може да бъде извършено на базата на ключови думи, патентна класификация или други критерии за търсене. Разкритото състояние на техниката зависи от стратегията на търсене, използваната класификационна система, техническата експертиза на лицето, който извършва търсенето, и от използваната база данни.

Международна патентна класификация

Международната патентна класификация (МПК) е йерархична класификационна система, използвана за класифициране и търсене на патентни документи. Също така служи като инструмент за систематично подреждане на тези документи, основа за селективно разпръскване на информация и основа за проучване на нивото на състоянието на техниката в дадената технологична област. Седмото издание на МПК се състои от **8 раздела**, които са разделени на **120 класа**, **628 подкласа** и приблизително **69 000 групи**. 8-те раздела са:

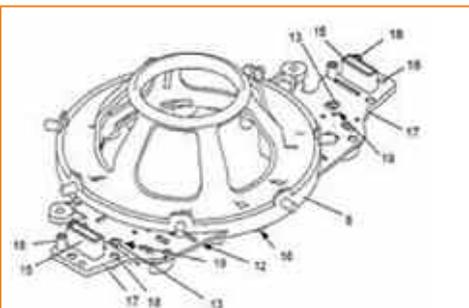
- A. Човешки потребности;
- B. Различни технологични процеси; Транспортране;
- C. Химия и металургия;
- D. Текстил и хартия;
- E. Строителство;
- F. Механика, осветление, отопление, двигатели, помпи, оръжия, боеприпаси;
- G. Физика;
- H. Електричество.

Към настоящия момент повече от 100 страни използват МПК за класифицирането на техните патентни:
www.wipo.int/classifications/en/ipc/index.html

Как да подадете заявка за патент?

А след извършване на предварителното проучване на състоянието на техниката и вземане на решение за търсене на патентна закрила, **патентната заявка** трябва да се попълни и да се подаде в съответното **национално или регионално патентно ведомство**. Заявката ще включва пълно описание на изобретението, патентните претенции, които определят обхвата на закрила на патентната заявка, чертежи и реферат. (За повече за структурата на патентната заявка, виж стр. 24). Някои патентни ведомства позволяват подаването на патентни заявки по интернет. В някои страни, съществува и възможност за подаване на временна патентна заявка (виж стр. 23).

Задачата за подготвянето и попълването на патентна заявка обикновено се осъществява от патентен адвокат или представител, който ще представлява интересите ви по време на процеса по патентоване. Кутията на следващата страница предоставя основен преглед на процеса по заявяване. Отбележете, че може да има съществени разлики в процедурите по патентоване в различните страни и е препоръчително винаги да ги проверите в патентното ведомство на съответната страна или чрез патентна адвокатска кантора пак на територията на страната, за да получите осъвременена информация за процедурите и таксите по заявяване.

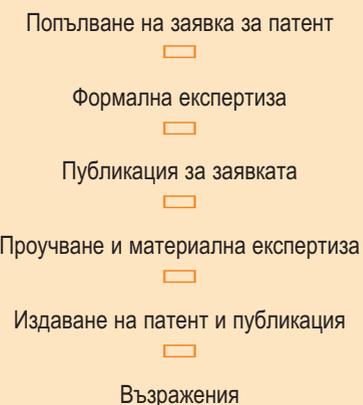

Международна заявка № PCT/DE2003/003510. Колело за моторно средство включващо вграден модул с въздушна възглавница.

Подаване на заявка - стъпка по стъпка

Стъпките, предприети пред патентно ведомство за придобиване на права върху патент, са различни във всяка страна, но най-общо следват утвърдения модел:

- **Формална експертиза:** патентно ведомство изследва заявката, за да се увери, че отговаря на административните изисквания или формалности (т.е. че цялата необходима документация е включена и таксите за заявяване са заплатени).
- **Проучване:** в много страни патентните ведомства извършват проучване, за да определят състоянието на техниката в специфичната област към която се отнася изобретението. Докладът от проучването се използва по време на експертизата по същество, за да се сравни заявеното изобретение със състоянието на техниката.
- **Експертиза по същество (материална експертиза):** целта на материалната експертиза е да се провери дали заявката отговаря на изискванията за патентоспособност. Не всички патентни ведомства проверяват заявките за изискванията за патентоспособност, а някои, дори извършват тази процедура само при поискване на определен етап от експертизния процес. Резултатите от проучването се изпращат в писмена форма на заявителя (или неговия патентен представител) като така се осигурява възможност за отговор и/или отстраняване на възражения, повдигнати по време на проучването. Този процес често завършва със стесняване на обхвата на претенциите.
- **Публикация:** в повечето страни, патентната заявка се публикува 18 месеца след датата на заявяване. Най-общо казано, патентните ведомства публикуват патента веднага, след издаването му.
- **Предоставяне на закрила:** ако експертизата достигне до положително заключение, патентното ведомство предоставя патент и издава документ.
- **Възражения:** повечето патентни ведомства предоставят период, по време на който, трети страни могат да възразят срещу издаването на патент, например, на основата на това че, разглежданото изобретение не е ново. Процедурата по възраженията може да се състои преди издаването на патента или след това, и е възможна в определен период от време.

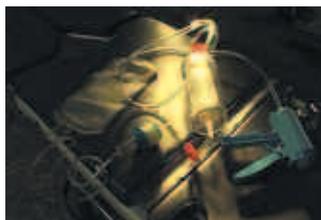
Горното представлява графика на процедурата по издаване на патент в някои патентни ведомства. Обърнете внимание, че процедурата е различна в различните национални законодателства.

Колко струва патентоването на изобретение?

Разходите са различни за всяка страна, като се определят в зависимост от вида на изобретението, неговата сложност, адвокатските такси, обема на заявката, както и от възраженията повдигнати по време на проучването от страна на патентното ведомство. Важно е да имате предвид и правилното разпределение на разходите, свързани със заявяването на патента и поддръжката му:

- Съществуват разходи свързани с проучването на състоянието на **техниката**, особено, ако се ползвате от услугите на експерт.
- Съществуват установени **официални такси за заявяване**, които са различни във всяка страна. За повече информация, следва да се обърнете към националното или регионално Патентно ведомство. Някои страни предлагат намаление на таксите за малките и средни предприятия, както и за онлайн заявките. Нещо повече, някои страни позволяват извършване на ускорено проучване срещу допълнително заплащане.
- Ако разчитате на услугите, предоставяни от **патентен представител/адвокат** (т.е. дава мнение за патентоспособността на изобретението, попълва патентната заявка, подготвя претенциите и чертежите и води кореспонденцията с Патентното ведомство) ще имате допълнителни разходи.

- След като получите патента от Патентно ведомство, трябва да плащате такса за **поддържане или възстановяване на патента**, определяна обикновено за година, за да претендирате валидността на патента.
- В случай, че решите да патентовате изобретението си в чужбина, следва да вземете предвид и съответните **такси за подаване на заявка в съответната страна**, разходите за **превод** и използването на **местен патентен представител** (което е изискване в много страни за чуждите заявители).
- В случай, че изобретението включва микроорганизм или биологичен материал, те задължително следва да се **депозират** в депозитарна банка. Таксите за заявяване, съхранение и приложимостта на депозирания материал трябва да бъдат също заплатени.

ОАПИ патент № 40893. Спешно устройство за самопреливане (EAT-SET), изобретено и патентовано от нигерийския доктор Oviemo Ovadje, който успява да предотврати кръвенето от вътрешността на тялото при пациенти с вътрешни кръвоизливи. Тази кръв се използва на ново филтрирана след преливане. Продуктът се комерсиализира от EAT-SET Industries и First Medical and Sterile Products.

Кога трябва да попълните заявка за патент?

Най-общо казано, препоръчително е да подадете заявка за патента, възможно най-скоро, след като се добиете с цялата информация, необходима за попълване на заявката. Въпреки това, съществуват няколко фактора, които помагат на заявителя да избере най-доброто време за нейното подаване. Причини, за да осигурите ранното попълване на заявката ви могат да бъдат следните:

- В повечето страни по света (с изключение на САЩ, виж стр. 22) патентната закрила се предоставя на база **първа подадена заявка**. Така, попълването на заявката по-рано е важно, от гледна точка на това, да сте първият, който е подал заявка за определено изобретение, така че да не можете да загубите изобретението си за сметка на трети лица.
- По-ранното заявяване на патент обикновено е полезно, когато търсите **финансова подкрепа** или искате да предоставите **лицензии** за комерсиализиране на изобретението ви.
- Можете да използвате патента, веднага, след като той ви е издаден от съответното Патентно ведомство. Процедурата може да отнеме няколко години.

Въпреки това, прибръзването при подаване на заявката за патент, веднага след създаването на изобретението, може да се окаже проблем по следните причини:

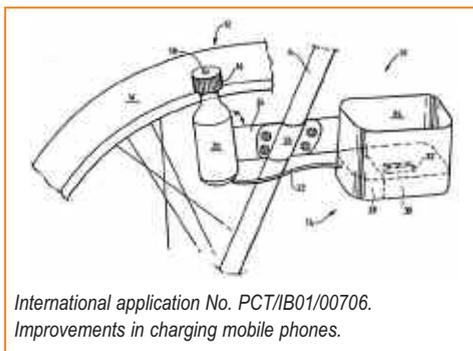
- Ако прибръзате със заявката и в следствие решите да внесете промени в изобретението си, обикновено, не се допускат съществени промени в описанието на изобретението.
- След подаването на заявка в една страна или регион, вие разполагате с **12-месечен** срок да подадете заявки за същото изобретение във всички страни, в които имате интерес, като запазвате приоритетната дата на първата подадена заявка. (Виж обяснението за приоритетната дата на стр. 30). Това може да бъде проблем, ако разходите по заявяването на патента в различните страни и таксите за поддържане на патента са прекалено високи за вашата компания. Единият от начините да се справите с този пробел е да отложите заплащането на преводите и националните такси за период от 30 месеца като се позовавате на Договора за патентно коопериране (РСТ) (виж стр. 32 и 33).

Когато взимате решение, кога да подадете заявка за патент, важно е да имате предвид факта, че заявката трябва да се подаде преди разкриването на изобретението. Всяко разкриване преди подаване на заявката (например за проучване на пазара, пред инвеститори или бизнес партньори), следва да се направи след подписване на конфиденциално споразумение

Колко важно е да запазите изобретението си в тайна преди да подадете заявката си за патент?

Ако искате да се получите с патент за изобретението си, запазването му в **тайна** преди подаване на заявката е задължително. В много случаи, публичното разкриване на изобретението, преди подаване на заявката за патент, би нарушило новостта, с което се опорочава неговата патентоспособност, освен ако законът не предоставя „**привилегия на новостта**“ (виж стр. 23).

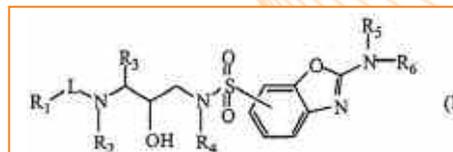
Следователно, изключително важно за изобретателите, изследователите и компаниите е да се стремят да предотвратят каквото и да е било разкриване на изобретението, което може да опорочи неговата патентоспособност, докато не бъде подадена заявка за патент.

Какво представлява „привилегията на новостта“?

Законодателството в някои страни предоставя „привилегия на новостта“ за 6 или 12 месеца, от момента, в който изобретението е разкрито от изобретателя или заявителя до подаването на заявката, по време на който, изобретението не губи своята патентоспособност, като резултат от това разкриване. В тези страни, компанията може да разкрие изобретението си, например като го представи на търговско изложение или като го публикува в каталога на компанията или друго техническо издание, след което да подаде заявка за патент в рамките на този период.

Предоставянето на такава „привилегия на новостта“ не винаги е възможно, тъй като законодателствата на някои страни не предвиждат подобна закрила. Поради тази причина, това по-ранно разкриване може да се окаже пречка при патентоването на изобретението в тези страни.

Международна заявка № PCT/EPO2/05212.
Широкоспектърен 2-amino-benzoxazole sulfonamide
служещ за забавяне на заразата със СПИН.

„Първа подадена заявка“ срещу първи изобретател (First-to-file versus first-to-invent)

В повечето страни, патентната закрила се предоставя на заявителя, подал първи заявка за патент за изобретението. Забележително изключение е САЩ, където важи принципът на първия изобретател, при който, в случай че има подадени подобни заявки за патент, закрилата се предоставя на първия

изобретател, който е достигнал до техническото решение и го е довел до практиката, а не на първия по време заявител. За да докажете авторство при принципа на „първия изобретател“, важно е да сте запазили, подписали на време и датирали лабораторните дневници, които може да се използват като доказателства в случай на спор с друга компания или изобретател.

Временна заявка за патент

В някои страни (като Австралия, Канада, Индия и САЩ) заявителите имат възможност да подадат временна заявка за патент. Този вид заявка е по-евтина от редовно подадената заявка и в този случай заявителят може да изчака още една година преди да подаде пълна заявка за патент. Въпреки че детайлите за предоставената закрила на временните заявки за патент са различни за всяка страна, съществуват някои общи елементи, задължителни за всички:

- Временните патентни заявки обикновено не преминават през самостоятелна експертиза.
- Официалните такси за заявяване са по-ниски от таксите, изисквани за пълна заявка за патент.
- Временната заявка не е необходимо да включва претенции, но е необходимо пълно описание на изобретението.

Каква е структурата на патентната заявка?

Патентната заявка има широкообхватни функции:

- Определя правната закрила на патента;
- Описва същността на изобретението, включително инструкции за това как да се осъществи изобретението; и
- Предоставя данни за изобретателя, патентоприетеля и друга правна информация.

Патентните заявки в цял свят са със сходна структура и се състоят от **молба, описание, претенции, чертежи** (ако е необходимо) и **реферат**. Няма ограничение за размера на патентната документация, която може да варира от няколко страници до стотици, в зависимост от естеството и спецификата на изобретението и техническата област, до която се отнася.

Молба

Съдържа информация за наименованието на изобретението, дата на подаване, приоритетна дата и библиографска справка, като името и адреса на заявителя и изобретателя.

Описание

Писмено описание на изобретението, което трябва да опише изобретението в съществени детайли, така че всеки специалист в областта да може да възпроизведе и използва изобретението, основавайки се на описанието и чертежите, без да са необходими допълнителни изобретателски усилия. Ако тези изисквания не са на лице, патентът няма да бъде издаден или да бъде анулиран при съдебен спор.

Претенции

Претенциите определят обхвата на правната закрила. Те са от голямо значение за получената патентна закрила, тъй като ако те не са формулирани точно, дори изключително ценно техническо решение може да се превърне в безполезен патент, който е лесен за заобикаляне или достъпен при обикновено инженерно проектиране.

При патентните спорове, тълкуването на претенциите обикновено е първата стъпка за преценяването на това, дали един патент е валиден и дали той е бил нарушен. Силно се препоръчва да се направи консултация с експерт в областта при попълването на патентната заявка, особено по отношение на формулирането на претенциите.

Примерни претенции:

Първите две претенции на патент № US4641349, озаглавен „Система за разпознаване на ириса“:

1. Метод за идентификация на човек, включващ: съхраняване на образна информация или поне на част от ириса и зеницата на човешко око; промяна на цвета на окото на лице, с неустановена самоличност, като се разполага с неговия ирис и зеница; придобиване на поне един образ на ириса и зеницата на неизвестен човек или поне на част от тях; сравняване на ириса и зеницата или на част от тях със съхранените данни на други ириса и зеници, за да се идентифицира лице с неустановена самоличност.

2. Методът от претенция 1, при който промяната на цвета включва промяна на големината на зеницата на окото най-малко с един предварително избран размер, както и сравняването поне на частта на ириса на получения образ с предварително съхранената образна информация, придобита от око със зеница със същия преопределен размер.

Чертежи

Чертежите показват техническите елементи на изобретението по абстрактен и визуален начин. Спомагат за обясняването на част от информацията, инструментите или резултатите в разкритието. Чертежите не винаги са задължителна част от заявката. Ако изобретението се отнася до процес или метод за получаване на нещо, тогава чертежи обикновено не се изискват. Когато, обаче, се изискват чертежи, съществуват определени формални правила за представянето им.

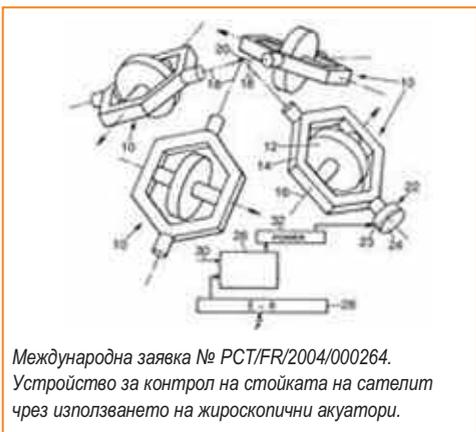
Патент № DE10230179 за крик или „Устройство за освобождаване на гума“. Изобретението представлява нов крик за повдигане на сезонни колела на превозно средство. Използва се подпорна структура (11), която се свързва с външния ръб (4) на колелото (ата) (1). Крикът мести пряко колелото, а не тялото на превозното средство. Следователно, за повдигане на колелото от земята е необходима много по-малка дължина на повдигане с крика.

Реферат

Рефератът е кратко представяне на изобретението. Когато съответното Патентно ведомство публикува патента, рефератът се включва в заглавната страница. Доста често рефератът се подобрява или се съставя от експерта в съответното патентно ведомство.

Колко време отнема процедурата по патентоване на изобретението?

Времето, необходимо на Патентно ведомство за издаване на патент варира в зависимост от съответното ведомство, технологичната област на изобретението, и може да трае от няколко месеца до няколко години, обикновено между 2 и 5 години. Някои патентни ведомства въвеждат процедура по ускорено издаване на патент, която може да се изисква от заявителите при определени условия.

Коректорско изчитане на предоставения патент

След като бъде издаден патентът, препоръчително е да се изчете внимателно с цел да се открият и отстранят евентуални грешки или липсващи думи, особено в претенциите.

От коя дата се закрива вашето изобретение?

Вашите права, в действителност, възникват от датата на издаване на патента, като можете да предприемете легални действия само срещу неразрешено използване на изобретението от трети лица, след предоставянето на закрилата. В някои страни, можете да съдите нарушителите, след издаването на патента, ако нарушението е възникнало в периода между датата на публикацията за заявката за патент (обикновено 18 месеца след подаването на първата заявка) и датата на издаването на патента. Типично, можете да поискате разумна компенсация за използване на изобретението ви в този период. Но това не се прилага във всички страни. (Повече за упражняване на патентните права на стр. 39 до 41).

В някои страни е възможно за едно и също изобретение да се подаде заявка за патент и за полезен модел. Това се прави с цел заявителят да се ползва от закрилата на полезния модел (чиято закрила обикновено се предоставя по-бързо), докато евентуално бъде издаден и патента за изобретението.

Продължителност на патентната закрила?

Настоящият международен стандарт предоставя **20-годишен** срок на закрила от датата на подаване на заявката, в случай че таксите за подновяване и поддържане на патента се заплащат навреме, и няма уважена молба за обявяване недействителност или отмяна на дадения патент през този срок.

Докато посоченият срок на закрила се отнася до правния живот на патента, то бизнес или икономическият живот на патента изтича с остаряването на защитената технология, от момента в който тя не може да се използва с комерсиални цели (лицензиране) или от момента, в който продуктът, за който се отнася, вече не е успешен на пазара. При всички тези обстоятелства,

патентоприетелят може да реши да не заплаща повече таксите за поддържане и подновяване на патента, като го остави да угасне по-рано от 20-годишния срок и по този начин, го предостави за свободно използване.

В някои страни, закрила може да се предостави за повече от 20 години или да се издаде Сертификат за допълнителна закрила (SPCs) при определени обстоятелства. Такъв е случаят, например, при патентоването на фармацевтични изобретения, поради забавяне на търговското им използване за периода, необходим за придобиване на разрешителни от съответните правителствени органи. Сертификатите за допълнителна закрила са с ограничена продължителност и обикновено не могат да надвишават 5 години.

„Висяща заявка за патент“ („Patent Pending“)

Много компании поставят етикети на продуктите си, в които е внедрено изобретението, с думите „Висящи патентни“ („Patent Pending“) или „Заявен патент“ („Patent Applied For“), понякога последвани от номера на патентната заявка. Подобно, след издаването на патента, логично за тези

компании е да поставят индикация, че продуктът вече е патентован, като понякога го означават и с номера на патента. Въпреки че тези термини не осигуряват правна закрила срещу нарушения, те могат да разубедят третите лица от копиране на продукта като цяло или определени иновативни характеристики.

Необходимо ли ви е патентен представител, за да заявите патента си?

Подготвянето на патентната заявка и последващите стъпки до получаване на патента е сложна задача. Подаването на заявка за патент означава:

- Да проучите състоянието на техниката, и да определите всяко предишно състояние на техниката, което може да се отнесе към вашето изобретение и да го направи непатентоспособно.
- Да напишете претенциите и пълно описание на изобретението като комбинирате правен и технически език.
- Да кореспондирате с националното или регионалното патентно ведомство, особено по време на материалната експертиза на заявката ви.
- Да направите необходимите промени в заявката, по предписание на патентното ведомство.

Патент № EP1165393. Патентът на Торбен Фланбаум за „устройство за силване на течност от контейнер като се смесва течността с въздух“ е бил лицензиран на Мепи AIS, датско малко и средно предприятие, и се превръща в най-продаваният продукт на компанията.

Всички тези аспекти изискват познаване в дълбочина на патентния закон и практиката на патентното ведомство.

Следователно, **дори ако правната или техническа помощ не е задължителна, то тя е силно препоръчителна**. Желателно е да се обърнете към патентен представител, който притежава и двете, правни познания и опит, както и технически познания в техническата област на изобретението. Повечето закони изискват чуждестранните заявители да се представляват от регистриран местен патентен представител.

Може ли да потърсите закрила на няколко изобретения с една единствена заявка?

Повечето патентни закони осигуряват определени ограничения по отношение на броя на различните изобретения, които могат да бъдат включени в една патентна заявка. Тези ограничения включват така наречените изисквания за **единство на изобретението**. Въпреки че някои патентни закони, предвиждат други изисквания за единството на изобретението (например патентният закон на САЩ), други (като Европейската патентна конвенция и Договорът за патентно

коопериране) позволяват защитаването на групи изобретения така свързани, че да формират единна „**изобретателска концепция**“ и да бъдат включени в една заявка. В случай, че липсва единство на изобретението, от заявителя може да се поиска да ограничи претенциите или да раздели заявката на няколко отделни заявки. В резултат от различията в приложимия закон, една патентна заявка може да отговаря на изискванията в няколко страни, докато в други е необходимо да се попълнят две или повече заявки, за да може да се покрие един и същи обхват на закрила.

Накрайно, въпроси за проверка

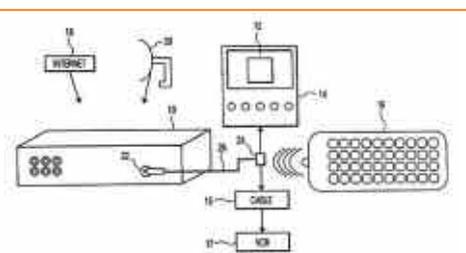
- **Патентоспособно ли е вашето изобретение?** Проведете проучване на състоянието на техниката и извлекете максимална полза от патентната база данни.
- **Подаване на заявка за патент.** Важно е използването на патентен представител, специалист в съответната технологична област, особено при съставяне на претенциите.
- **Момент на заявяване.** Обмислете причините за ранно/късно заявяване и преценете най-добрия момент за подаване на патентната ви заявка.
- **Не разкривайте информация** за изобретението прекалено рано, за да не опорочите неговата патентоспособност.
- **Такси за поддържане на патента.** Не забравяйте да заплащате таксите за поддържане и подновяване на патента навреме, за да не загубите правото си на закрила.

3. Патентоване в чужбина

Защо да подаваме заявка за патент в чужбина?

Патентите предоставят териториално действие на правата, което означава, че изобретението е защитено само в страната или региона, където е придобита патентната закрила. С други думи, ако не получите патент, действащ в дадена страна, изобретението ви няма да е защитено в нея и това би позволило на всяко трето лице да го създава, използва, внася или продава на територията на тази страна.

Патентната закрила в други страни би позволила на вашата компания да се ползва с изключителни права върху защитеното изобретение в тези страни. В допълнение, патентоването в чужбина може да позволи на вашата компания да отдавате лицензи за използване на изобретението на чужди фирми, да развивате връзки с външни източници, както и да достигнете до тези пазари в партньорство с други фирми.

Международна заявка № PCT/US02/12182. Апарат за подобряване на система за дистанционно управление.

Кога трябва да подадете заявка за патентна закрила в чужбина?

Датата на първата ви заявка за дадено изобретение се нарича **приоритетна дата** и всяка следваща заявка в други страни подадена от вас в срок от **12 месеца** (т.е. по време на конвенционния приоритет) се облагодетелства от по-ранната заявка и ще има приоритет пред останалите заявки за същото изобретение, подадени от трети лица след приоритетната дата. Силно се препоръчва международните заявки да се подават в рамките на този конвенционен приоритет.

След изтичането на този приоритетен период и до първото публикуване на патента от Патентно ведомство (обикновено **18 месеца** след приоритетната дата) вие все още имате възможност да подадете заявка за закрила на същото изобретение в други страни, но вече не можете да претендирате приоритет от по-ранната си заявка. След като изобретението е било разкрито или публикувано, вие нямате възможност да получите патентна закрила в чужди страни, тъй като вече сте загубили новостта на изобретението.

Къде трябва да защитите изобретението си?

Тъй като закрилата на изобретението в много страни е доста скъпо начинание, компаниите трябва много внимателно да подберат страните, в които биха искали да получат закрила. Някои от ключовите фактори при избора на страни за закрила са:

- Къде е вероятно патентованият продукт да се комерсиализира (лицензира)?
- Кои са основните пазари за подобни продукти?
- Какви са разходите за патентоване на територията на всеки целеви пазар и с какви средства разполагам аз?
- Къде са разположени моите основни конкуренти?
- Къде ще се произвежда продуктът?
- Колко трудно ще бъде да се упражняват патентните права в дадена страна?

International application No. PCT/IT98/00133. The invention of a new process for treating linenized cork, lies behind the success of Italian company Grindi SRL., which has relied on the exclusivity provided by the patent for the commercialization of a new textile fabric.

Как да подадете заявка за патент в чужбина?

Съществуват три основни начина за патентоване на изобретение в чужбина:

Национален. Можете да подадете заявка в националното патентно ведомство на всяка страна, към която проявявате интерес, като попълните патентна заявка на съответния език и заплатите необходимите такси. Този начин може да бъде много тромав и скъп, ако броят на страните е голям.

Регионален. Когато няколко от страните са членове на регионална патентна система, можете да потърсите закрила, която действа на териториите на всички или на някои от тези страни, като подадете една заявка за патент в съответното регионално патентно ведомство. Регионалните патентни ведомства са:

- Африканска организация за интелектуална собственост (OAPI) (www.oapi.wipo.net);
- Регионална африканска организация за интелектуална собственост (ARIPO) (www.aripo.wipo.net);
- Евроазиатска патентна организация (EAPO) (www.eapo.org);
- Европейско патентно ведомство (EPO) (www.epo.org); and
- Патентно ведомство на Gulf Cooperation Council (www.gulf-patent-office.org.sa).

Международен. Ако вашата компания иска да получи закрила на изобретението си на територията на няколко страни, членки на Договора за патентно коопериране (РСТ), тогава следва да подаде международна РСТ заявка. За да имате възможност да направите това, вие трябва да сте гражданин или с постоянно местожителство в страна членка на РСТ договора, или бизнесът ви трябва да има реално и ефективно индустриално или търговско присъствие в една от тези страни. С подаването на една международна заявка по РСТ, можете едновременно да търсите патентна закрила за изобретение в повече от 125 страни-членки на РСТ (виж Приложение II). Тази заявка може да се подаде както във вашето национално, така и в регионалното патентно ведомство, и/или в международното бюро на СОИС (WIPO) в Женева, Швейцария.

Международна заявка № PCT/US2001/028473. EnviroScrub Technologies Corporation е американско малко и средно предприятие, използващо договора РСТ, за да заяви патент на няколко чужди пазара за своята технология за отстраняване на няколко замърсителя от химическите и индустриалните процеси. Използването на договора за получаване на закрила в чужбина позволява на EnviroScrub да навлезе на международния лицензионен пазар на технологията.

Накратко, въпроси за проверка

- **Териториални права.** Запомнете, че патентът има териториално действие.
- **Конвенционен приоритет.** Възползвайте се от конвенционния приоритет, за получите закрила в чужбина, но не изпускайте сроковете, което може да ви попречи да получите патентна закрила в чужбина.

- **Къде да заявите.** Преценете дали ще имате печалба от закрилата и вземете предвид разходите за закрила в различните страни.
- **Как да заявите.** Използвайте договора РСТ, за да улесните процеса по заявяване, спечелете време и получите ценна информация за патентоспособността, на базата на която можете да вземете решение относно по-нататъшно търсене на патентна закрила.

Прегледи на Договора РСТ

РСТ осигурява най-малко **18 допълнителни месеца** след 12 месечния приоритетен период, през който заявителите могат да проучат търговския потенциал на техните продукти в различните страни и да преценят къде да търсят патентна закрила. По този начин се забавя заплащането на редовните такси и таксите за преводи, свързани с националната заявка. РСТ се използва широко от заявителите, за да запазят възможностите си отворени за най-дълъг период.

РСТ заявителите получават ценна информация за потенциалната патентоспособност на техните изобретения под формата на **Международен РСТ доклад за проучване и Писмено становище на международните проучвателни органи.** Тези документи осигуряват на РСТ заявителите стабилна основа, на база на която, те могат да вземат техните решения дали и къде да търсят патентна закрила. Международният

проучвателен доклад съдържа списък от документи за състоянието на техниката от всички точки на света, които са били идентифицирани като съответни на изобретението. Писменото становище на международните проучвателни органи анализират потенциалта патентоспособност от гледна точка на резултатите от Международния проучвателен доклад.

Една РСТ-заявка, на един език и една заплатена такса има законово действие във всички страни членки на договора. Това значително намалява първоначалните такси за превод на подаваните отделни заявки във всяко патентно ведомство. РСТ също така може да се използва за подаване на заявка чрез някоя от регионалните патентни системи. Ръководство за това как да подадете международна заявка по РСТ можете да получите от вашето национално патентно ведомство или на www.wipo.int/pct.

Схема на процеса по искане на РСТ

4. Комерсиализиране на патентованите технологии

Как да комерсиализирате патентованите технологии?

Патентът сам по себе си не представлява гаранция за успешно комерсиализиране. Той е средство, с което се увеличава способността на компанията да се сдобие с допълнителни доходи от изобретенията си. За да осигури значителни приходи за компанията, патентът трябва да се използва ефективно и обикновено е рентабилен, когато продуктът, в чиято основа стои патентът е успешен на пазара или когато спомага за увеличаването на репутацията на компанията и нейната пазарна сила. За да пусне патентовано изобретение на пазара, компанията има няколко възможности:

- Директно комерсиализиране на патентованото изобретение.
- Продажба на патента на трето лице.
- Лицензиране на патента.
- Учредяване на съвместно предприятие или друго стратегическо сдружение с трети лица, носещи допълнителни ползи.

Как да реализирате патентован продукт на пазара?

Търговският успех на нов продукт на пазара не зависи само от техническите му характеристики. Без значение е колко значимо е изобретението от техническа гледна точка, ако то няма ефективно търсене на пазара, така че да привлича потребителите. Следователно, търговският успех също така зависи от широк набор от други фактори, включително дизайн на продукта, възможността му да генерира финансови постъпления, развитието на ефективна маркетингова стратегия, и цената на продукта в сравнение с цените на конкурентните продукти или продуктите заместители.

За да осъществите на пазара иновационен продукт, обикновено е от полза да съставите бизнес план за това. Бизнес плановете са ефективно средство за изучаване на приложимостта на бизнес идеята. Бизнес планът е съществен, за получаване на финансови средства от инвеститора, с цел да изведе новия патентован продукт на пазара. Включването на информация за патентните на компанията и патентната стратегия в бизнес плана е от значение, дотолкова, доколкото тази информация представлява силен индикатор за новостта на продуктите на вашата компания, осигурява доказателства за изпълнение на задълженията и намалява риска от нарушение на патенти на чужди компании.

Може ли да продадете патента си?

Да, това се нарича прехвърляне на вашите права върху патента и представлява окончателно прехвърляне на собствеността върху патента на трети лица. Подобно решение следва да бъде много внимателно обмислено.

С лицензирането на патента, а не прехвърлянето му, вие продължавате да получавате роялтови вноски до края на действието на патента. Поради тази причина, лицензирането може да бъде много доходоносна стратегия. Прехвърлянето на правата, от друга страна, означава, че вие получавате договореното плащане еднократно, без право на бъдещи роялти, без значение колко доходоносен остава патентът до края на съществуването си.

Може да има случаи, когато прехвърлянето на патента е изгодно. Така например, ако продадете патента си срещу огромна сума, то тогава вие я получавате веднага и не се налага да чакате 20 години, за да реализирате изобретението си и да се сдобите с тази печалба. По този начин избягвате и риска от омаловажаване на патента от друга технология. В допълнение, прехвърлянето на патента на стартираща компания може да бъде предпоставка за натрупване на капитал.

Във всеки случай, това е индивидуално решение, основано на вашите нужди и приоритети. Въпреки това, прехвърлянето на патента обикновено не се препоръчва и патентоприетелите обикновено предпочитат да запазят собствеността върху изобретенията си и да предоставят лицензи.

Как да предоставите лицензия на трети лица, за използване на вашия патент?

Един патент е лицензиран, когато притежателят на патента (лицензодател) предоставя разрешение на трето лице (лицензополучател) да използва патентованото изобретение за предварително договорени цели. В подобни случаи, лицензионният договор обикновено се подписва между двете страни, като се договарят сроковете и обхвата на споразумението.

Упълномощаването на трети лица за използване на вашето патентовано изобретение чрез лицензионно споразумение, би позволило на бизнеса ви да се сдобие с допълнителен източник на доходи и е често срещано средство за упражняване на изключителните права на компанията върху изобретението.

Обикновено лицензирането е успешно, когато компанията, която притежава изобретението не е в състояние да произвежда продукта изобщо или няма възможност да покрие изискванията на специфичен пазар или нуждите от търсенето в даден географски регион.

Тъй като сключването на лицензионни споразумения изисква умело провеждане на преговорите и сключване на договор, препоръчително е да се потърси помощ от практикуващ адвокат при договарянето на сроковете и условията на проектодоговора.

В някои страни, лицензионните споразумения трябва да се регистрират пред правителствения регулативен орган.
Какви роялтови вноски трябва да

очаквате да получите от вашия патент?

При лицензионните сделки, притежателят на правата обикновено се възнаграждава с нарастващи плащания и/или чрез повтарящи се роялти, които може да се формират на база обем на продажбите на лицензирания продукт (за единица роялти) или на база нетни продажби (роялти, базирани на нетните продажби). В много случаи, възнаграждението за патентна лицензия е комбинация от нарастващи плащания и роялтови вноски. Понякога, еквивалентен дял от компанията на лицензополучателя може да замени роялтовите вноски.

Съществуват възприети стандарти за роялтови проценти за различните видове индустрии, които служат като ориентир, но трябва да се запомни, че всяко лицензионно споразумение е уникално и роялтовият процент зависи от особеностите и договорените отличителни фактори. Следователно, индустриалните стандарти могат да осигурят полезно първоначално ръководство, но да се разчита на подобни стандарти е често неоправдано.

Патентната заявка за устройство за обмен на топлина, подадена от индийския изобретател Д-р Милинд Рейн, е обект на лицензионно споразумение с малко и средно предприятие в Мумбай. Както е договорено в споразумението, изобретателят получава плащане в брой при подписване на договора в размер на 4.5% роялти от нетните продажби. Лицензополучателят пък поема разходите по издаване на патента и таксите за поддържането му.

Каква е разликата между изключителната и неизключителната лицензия?

Съществуват три вида лицензионни споразумения в зависимост от броя на лицензополучателите, упълномощени да използват патента:

- **Исключителна лицензия** – единствено лицензополучателят има правото да използва патентованата технология, която не може да се използва дори и от притежателя на патента.
- **Непълна изключителна лицензия** – единствено лицензополучателят и патентоприетелят могат да използват патентованата технология.
- **Неизключителна лицензия** – няколко лицензополучателя, както и патентоприетелят имат право да използват патентованата технология.

При сключването на единично лицензионно споразумение, следва да съществуват разпоредби, които предоставят пълни изключителни права, а други непълни изключителни права или неизключителни права.

Патентованият метод за предотвратяване на загубите на вода, разработен от изследователите на Националния автономен университет в Мексико, става обект на успешно неизключително лицензионно споразумение с IB-Tech, университетска компания за развитие, която осигурява иновационно решение за предотвратяване на загубите на вода.

Какви прав а да предоставите за вашия патент: изключителни или неизключителни?

Зависи преди всичко от продукта и от бизнес-стратегията на вашата компания. Например, ако вашата технология има шанс да се превърне в стандарт, който е необходим на останалите участници на специфичния пазар, за да задържат своя бизнес, най-изгодено ще бъде предоставянето на неизключителна широкообхватна лицензия. Ако вашият продукт има нужда от компания, която да инвестира стабилно за комерсиализирането му (например фармацевтичен продукт, който изисква инвестиции при извършването на клинични изпитания), потенциалният лицензополучател не би искал да има други конкурентни лицензополучатели, и може, с право да настоява, за получаване на изключителна лицензия.

Оценяване на патента

Съществуват много различни причини, обуславящи необходимостта, компаниите да оценяват патента, включително за целите на счетоводството, лицензирането, сливането или придобиването, прехвърлянето или закупуването на права на интелектуална собственост или набирането на средства. Въпреки че не съществува единен метод, който е валиден за всички случаи на оценяване на патент, можем да изброим най-често срещаните:

- **Методът на печалбата** е най-често използваният метод за оценка на патент. Фокусира вниманието си върху потока на доходите, който патентоприетелят би получил по време на действието на патента.

Кой е най-подходящият момент за лицензиране на вашето изобретение?

Няма най-добър момент за лицензиране на изобретение, тъй като моментът ще зависи от спецификите на конкретния случай. За независимия предприемач или изобретател, обаче, често е препоръчително да започне търсенето на лицензополучатели възможно най-скоро, за да си осигури финансови средства, необходими за покриването на разходите по патентоването. Няма смисъл да се чака получаването на патента.

По-важно от подходящия момент е, намирането на надеждни партньори за генериране на доходи от комерсиализирането на патентованото изобретение.

- **Метод на разходите:** установява стойността на патента, като се пресметнат разходите за развитие на подобни активи, както вътрешно, така и външно.
- **Пазарен метод:** основава се на стойността на подобните сделки, направени на пазара.
- **Методи, основани на възможностите:** основават се на методите за оценяване на възможностите, първоначално разработени за оценяване на тези възможности.

Съществуват фактори, които трудно могат да се квалифицират, но които също така може да влияят на стойността на патента, като устойчивост на патентните претенции или наличие на близки решения.

Ако проявявате интерес към патент на ваш конкурент, можете ли да получите разрешение за използването му?

Не винаги е лесно и не винаги можете да си позволите да се сдобие с разрешение да внедрите технология, притежание на ваш конкурент, във вашите продукти/методи. Ако конкурентът ви, обаче, също е заинтересован към патент на вашата компания, тогава можете да обмислите възможността за сключване на крос-лицензия. Този вид

лицензия е дота често срещана в индустриите, където голям брой от патентите, покриващи широка гама от конкурентни изобретения са собственост на два или повече конкурента. Подобни конкурентни компании се стремят да обезпечат своята свобода на действия, като се сдобият с правото да използват патентите, притежание на техните конкуренти, като в замяна, предоставят собствените си патенти на конкурентите.

Накратко, въпроси за проверка

- **Комерсиализация.** Вземете предвид различните възможности за комерсиализиране на вашето патентовано изобретение и се уверете, че притежавате убедителен бизнес-план, ако сте решили да изведете иновационния продукт на пазара.
- **Лицензиране.** Роялтовите отчисления и други характеристики на лицензионните споразумения са функция от преговорите и е препоръчително да се потърси експертен съвет при осъществяване на преговорите за сключване на лицензионното споразумение.
- **Исключителна срещу неизключителна лицензия.** Вземете предвид причините за предоставяне на изключителна/неизключителна лицензия, особено от гледна точка на зрелостта на технологията и бизнес-стратегията на компанията.
- **Крос-лицензиране.** Поинтересувайте се дали можете да използвате патентите си, за да достигнете до полезни технологии, принадлежащи на други лица.

5. Упражняване на патентните права

Защо трябва да упражнявате патентните си права?

Ако успешно пуснете на пазара нов или подобрен продукт, много вероятно е, конкурентите рано или късно да се опитат да създадат продукти с идентични или много подобни технически характеристики на тези, на вашия продукт. В някои случаи, конкурентите могат да се облагодетелстват от икономии от мащаба, от по-голям пазарен достъп, или достъп до по-евтини суровини, като така има възможност да се създаде подобен или идентичен продукт на по-ниска цена. Това може да създаде проблеми на вашия бизнес, особено, ако сте инвестирали значителни суми за проучване и разработка за създаването на новия или подобрения продукт.

Исключителните права предоставени от патента, предоставят на притежателя му възможността да предотврати или спре конкурентите да създават продукти и използват процеси, които може да нарушават правата му, както и да потърсят справедлива компенсация за претърпените вреди. За да се докаже възникването на нарушение, трябва да се покаже, че всеки един елемент от дадена претенция или техни еквиваленти се съдържат в нарушаващия продукт или процес. Упражняването на вашите права, когато смятате, че патентованото ви изобретение е било копирано, може да бъде решаващо за установяването на вашата конкурентоспособност, пазарен дял и полезност.

Кой отговаря за упражняване на патентните ви права?

Отговорен за идентифицирането и предприемането на действия срещу нарушителите на патента е неговият притежател. Като патентоприетел, вие сте отговорни за използването на вашето изобретение на пазара, идентифицирането на нарушителите и вие решавате дали, как и кога да предприемете действия срещу тях. Независимите изобретатели и малките и средни предприятия могат да решат да прехвърлят тази отговорност (или част от нея) на изключителния лицензополучател.

Препоръчително е, да се консултирате с патентен адвокат, който да ви помогне да предприемете действия за упражняване на патентните ви права, както на територията на страната и в чужбина. Също така, адвокатът ще ви даде информация за разходите и рисковете, както и анализ за най-добрата стратегия.

Какво трябва да направите, ако патентът ви се използва от трети лица без вашето разрешение?

Ако смятате, че трети лица нарушават вашия патент, т.е. използват го без вашето разрешение, тогава на първо време, вие трябва да съберете необходимата информация за нарушителите и начинът на използване в нарушаващия продукт или процес. Трябва да съберете всички съществуващи факти, за да определите естеството и времето на вашите действия. Винаги използвайте патентен адвокат, за да ви помогне при вземането на решение по отношение на нарушението на вашето патентовано изобретение. В някои случаи, когато е установено нарушението, компаниите предпочитат да изпратят писмо (често срещано като „възпиращо писмо“), с което информират предполагаемия нарушител за възможен конфликт между вашите права и дейността на другата компания. Често, тази процедура е ефективна в случаите, когато нарушението е непреднамерено и при така стеклите се обстоятелства, нарушителят или преустановява нарушаващите действия или се съгласява да **преговаря за лицензионно споразумение**.

Понякога, обаче, ефектът на изненадата е най-добрият начин да се предотврати възможността нарушителят да укриве или унищожи доказателствата за нарушението. В тези случаи, по-правилно е да се обърнете към съда, без каквито и да е било уведомителни писма до нарушителя и да

поискате „временна съдебна заповед“, за да изненадате нарушителя внезапно, често с помощта на полицията, в помещението, където се смята, че се извършва нарушението. Съдът може да осъди нарушителите да преустановят действията си, като поемат разходите по делото (което може да отнеме от няколко месеца до години). Въпросът, обаче, за това дали един патент е бил нарушен, може да бъде доста сложен и решението, следователно, може да бъде взето по време на съдебен процес.

Независимо дали компанията ще реши да повдигне **граждански иск** срещу нарушителя, съдът обикновено предоставя широк набор от граждански мерки за компенсирани на причинените вреди на патентоприжателите. Патентният адвокат има възможност да ви осигури съответната информация.

За да се предотврати **вноса на стоки, нарушаващи чужди патентни права**, съществуват мерки за граничен контрол, които са на разположение на патентоприжателите в някои страни, и са осъществявани от митническите власти. Много страни, обаче, предоставят такива мерки за граничен контрол в зависимост от техните международни задължения, само в случаите, когато става въпрос за внос стоки, означени с фалшиви търговски марки, и пиратски стоки нарушаващи авторски права.

Най-общо казано, ако се натъкнете на нарушение, препоръчително е да потърсите професионален съвет от патентен адвокат. professional legal advice.

Какви са възможностите за уреждане на спор за патентно нарушение извън съда?

Ако спорът е с компания, с която имате подписан договор (например, лицензионно споразумение), тогава първо проверете дали има **арбитражна или посредническа клауза**. Препоръчително е, да включите специална клауза в договора, която се отнася до разрешаване на спорове чрез арбитраж или посредническа клауза, за да се избегнат дългите и скъпи съдебни процеси. Възможно е, и използването на системи за алтернативно решаване на спорове, като арбитраж или медиация, дори и ако няма включена такава клауза в договора, или няма такъв договор изобщо, стига и двете страни да се съгласят на това.

Предимството на арбитража е, че процедурите, свързани с формалности се провеждат за по-кратък период от време, отколкото съдебните процедури, както и, че арбитражното решение се прилага много по-лесно на международно ниво. Предимството на медиацията е, че страните запазват контрола върху процеса на вземане на решение по отношение на спора. Като такава, може да помогне за запазването на добрите бизнес отношения с другото предприятие, с което вашата компания би искала да си сътрудничи в бъдеще. **Центърът на СОИС за арбитраж и медиация** предоставя възможност за алтернативно решаване на споровете. Повече информация за арбитража и медиацията можете да намерите на: arbitrator.wipo.int/center/index.html.

Патент № GB2266045. „Съд за пиене, подходящ за използване като тренировъчна чаша“, известен като *Aquawayr*® cup, е патентован през 1992 година от изобретателя/предприемач Манди Хеберман (Великобритания). Следвайки пускането на продукт, нарушаващ правата му от конкурента, Манди Хеберман, се сдобива със съдебно разпореждане, с което предотвратява по-нататъшно нарушаване на патента и евентуално разрешаване на спора извън съда.

Накрайно, въпроси за проверка

- **Бъдете наблюдателни.** Дотогава, доколкото е възможно, наблюдавайте конкурентите, за да засечете евентуални нарушения.
- **Потърсете съвет.** Консултирайте се с патентен адвокат преди да предприемете каквито и да е било действия за упражняване на патентните ви права, тъй като всяко действие от ваша страна, може да окаже влияние върху крайното решение на съда.
- **Търсете алтернативни начини за решаване на споровете.** Обмислете начините за решаване на споровете извън съда и включете клаузи за арбитраж и медиация във всички лицензионни споразумения.

Приложение I - полезни уеб сайтове

За повече информация, обърнете се към:

- Издания за интелектуалната собственост от бизнес перспективата
www.wipo.int/sme
- Най-общо за патентите
www.wipo.int/patent/en/index.html
- Практически аспекти, относно подаване на заявка за патент.
Виж сайтовете на националните и регионалните патентни ведомства, предоставени в приложение II или
www.wipo.int/news/links/ipo
- Договор за патентно коопериране
www.wipo.int/pct/en/index.html
- За Международната патентна класификация
www.wipo.int/classifications/ipc/en
- За Арбитража и медиацията
arbiter.wipo.int/center/index.html
- Онлайн патентни бази-данни на националните и регионални патентни ведомства
www.wipo.int/ipdl/en/resources/links.jsp
- Упражняване на правата на интелектуална собственост
www.wipo.int/enforcement
- Членство в договори, администрирани от СОИС
www.wipo.int/treaties/en/index.jsp

Приложение II - интернет адреси

Национални и регионални патентни ведомства

Африканска организация за интелектуална собственост (ОАПИ)	www.oapi.wipo.net
Африканска регионална организация за индустриална собственост (ARIPO)	www.aripo.org
Алжир	www.inapi.org
Андора	www.omp.a.ad
Аржентина	www.impi.gov.ar
Армения	www.armpatent.org
Австрия	www.patentamt.at
Австралия	www.ipaustralia.gov.au
Барбадос	www.caipo.gov.bb
Белиз	www.belipo.bz
Белгия	www.european-patent-office.org/patlib/country/belgium
Боливия	www.senapi.gov.bo
Бразилия	www.inpi.gov.br
България	www.bpo.bg
Канада	www.cipo.gc.ca
Китай	www.sipo.gov.cn
Китай: Хонг Конг (SAR)	www.info.gov.hk/ipd
Китай: Макао (SAR)	www.economia.gov.mo
Чили	www.dpi.cl
Колумбия	www.sic.gov.co
Коста Рика	www.registracional.go.cr
Хърватска	www.dziv.hr
Куба	www.ocpi.cu
Чешка Република	www.upv.cz
Дания	www.dkpto.dk
Доминиканска Република	www.seic.gov.do/onapi
Египет	www.egypt.gov.eg
Ел Салвадор	www.cnr.gov.sv

Естония	www.epa.ee
Евразийско патентно ведомство	www.eapo.org
Европейско патентно ведомство	www.epo.org
Финландия	www.prh.fi
Франция	www.inpi.fr
Грузия	www.sakpatenti.org.ge
Германия	www.dpma.de
Гърция	www.gge.gr
Договор за коопериране на страните в Залива	www.gulf-patent-office.org.sa
Унгария	www.hpo.hu
Исландия	www.els.stjr.is
Индия	www.patentoffice.nic.in
Индонезия	www.dgip.go.id
Ирландия	www.patentoffice.ie
Израел	www.justice.gov.il
Италия	www.minindustria.it
Ямайка	www.jipo.gob.jm
Япония	www.jpo.go.jp
Йордания	www.mit.gov.jo
Казакстан	www.kazpatent.kz
Кения	www.kipo.ke.wipo.net
Киргистан	www.krygyzpatent.kg
Lao People's Democratic Republic	www.stea.la.wipo.net
Латвия	www.lrpv.lv
Литва	www.vpb.lt
Люксембург	www.eco.public.lu
Малайзия	www.mipc.gov.my
Мексико	www.impi.gob.mx
Монако	www.european-patent-office.org/patilab/country/monaco
Мароко	www.ompic.org.ma
Нидерландия	www.bie/minez.nl
Непал	www.ip.np.wipo.net

Нова зеландия
Норвегия
Панама
Перу
Филипините
Полша
Португалия
Република Конго
Република Корея
Република Македония
Република Молдова
Република Словакия
Румъния
Руска федерация
Сърбия и Черна гора
Сингапур
Словения
Испания
Швеция
Швейцария
Таджикистан
Тайланд
Турция
Тунис
Украйна
Великобритания
САЩ
Уругвай
Узбекистан
Венецуела

Забележка:

За осъвременена информация, посетете следния url:
www.wipo.int/directory/en/urls.jsp

www.iponz.nz
www.patentstyret.no
www.mici.gob.pa/comintf.html
www.indecopi.gob.pe
www.ipophil.gov.ph
www.uprp.pl
www.inpi.pt
www.anpi.cg.wipo.net
www.kipo.go.kr
www.ippo.gov.mk
www.agepi.md
www.indprop.gov.sk
www.osim.ro
www.rupto.ru
www.yuoat.sv.gov.yu
www.ipos.gov.sg
www.sipo.mzt.si
www.oepm.es
www.prv.se
www.ige.ch
www.tjpat.org
www.ipthailand.org
www.turkpatent.gov.tr
www.inorpi.ind.tn
www.ukrpatent.org
www.patent.gov.uk
www.uspto.gov
http://dnpi.gub.uy
www.patent.uz
www.sapi.gov.ve

Приложение III - РСТ

Страни членки на Договора за патентно коопериране (РСТ)

(1 януари 2005)

Албания	Кипър
Алжир	Чешка Република
Антигуа и Барбуда	Демократична Република Корея
Армения	Дания
Австралия	Доминика
Австрия	Еквадор
Азарбейджан	Египет
Барбадос	Екваториална Гвинея
Беларус	Естония
Белгия	Финландия
Белиз	Франция
Бенин	Габон
Босна и Херцеговина	Гамбия
Ботсвана	Грузия
Бразилия	Германия
България	Гана
Буркина Фасо	Гърция
Камерун	Гренада
Канада	Гвинея
Централна Африканска Република	Гвинея-Бисау
Чад	Унгария
Китай	Исландия
Колумбия	Индия
Коморос (в сила от 3 април 2005)	Индонезия
Конго	Ирландия
Коста Рика	Израел
Кот д'Ивоар	Италия
Хърватска	Япония
Куба	Казакстан

Кения	Сейнт Винсент и Гренадин
Киргистан	Сан Марино
Латвия	Сенегал
Лесото	Сърбия и Черна гора
Либерия	Сейшелите
Лихтенщайн	Сиера Леоне
Литва	Сингапур
Люксембург	Словакия
Мадагаскар	Словения
Малави	Южна Африка
Мали	Испания
Мавритания	Шри Ланка
Мексико	Судан
Монако	Свазиленд
Монголия	Швеция
Мароко	Швейцария
Мозамбик	Сирийска Арабска Република
Намибия	Таджикистан
Нидерландия	Бивша Югославска Република Македония
Нова Зеландия	Того
Никарагуа	Тринидад и Тобаго
Нигерия (в сила от 8 май 2005)	Тунис
Нигер	Турция
Норвегия	Туркменистан
Оман	Уганда
Папуа Нова Гвинея	Украйна
Филипини	Обединени Арабски Емирства
Полша	Великобритания
Португалия	Обединена Република Танзания
Република Корея	САЩ
Република Молдова	Узбекистан
Румъния	Виетнам
Руска Федерация	Замбия
Сейнт Лусия	Зимбабве

Забележка:

За осъвременена информация, посетете следния url:

www.wipo.int/pct

Бележки:

Публикации от поредицата „Интелектуалната собственост в бизнеса“:

1. Създаване на марка: въведение в търговските марки за малките и средни предприятия, издание № 900.
2. Добрият външен вид: въведение в промишления дизайн за малките и средни предприятия, издание № 498.
3. Поглед в бъдещето: въведение в патентите за малките и средни предприятия, издание № 917.
4. Авторски произведения: въведение в авторското право за малките и средни предприятия, издание № 918 (очаквайте).

Всички публикации могат да бъдат намерени в електронната книжарница:
www.wipo.int/ebookshop

Отказ от права: Информацията, съдържаща се в това ръководство, не е заместител на професионален правен съвет. Основната му цел се свежда до осигуряването на фундаментални познания в посочената област.

WIPO Copyright (2006)

Нито една част от тази публикация не може да се възпроизвежда или разпространява под каквато и да е форма или с каквито и да е цели, било то електронно или механично, освен в позволените от закона случаи или с писмено разрешение на притежателя на авторското право.